

Autentiske Samtaler

LÆRERVEJLEDNING (10 JUNI 2020)

Indledning

Det må være målet med al danskundervisning, at kursisten bliver i stand til at indgå i samtaler med andre dansktalende. En udfordring er dog til dels, at mange af de tilgængelige undervisningsmaterialer kun i ringe grad minder om faktiske hverdagssamtaler.

Der er selvfølgelig en didaktisk pointe i, at kursisten i første omgang møder dialoger i et tempo, der er til at følge og forstå. Omvendt er dialoger i det meste undervisningsmateriale klinisk rensede for partikler (fx *ej* og *nå*) ligesom samtaleparterne i dialogerne sjældent viser, at de faktisk forholder sig til, hvad den anden siger. Dette er blot for at nævne nogle et par af de mest iøjnefaldende forskelle.

Af disse grunde har vi arbejdet på at udvikle noget undervisningsmateriale, der er baseret på autentiske samtaler. Det er hensigten, at de kan bruges som supplement til de forskellige læringsmaterialer, der allerede eksisterer, og de kan forhåbentlig bidrage til, at kursisterne bliver bedre til at samtale ude i den virkelige verden.

Vi har prøvet at bruge materialet i undervisning til både DU-1, 2 og 3, og vi mener, at der kan være noget at hente for kursister på alle niveauer. Materialet kan anvendes på et utal af måder, og du har sikkert selv en masse idéer til, hvordan det kan bruges. I det følgende følger en beskrivelse af nogle af de idéer, vi selv har testet.

Og så vil vi selvfølgelig altid gerne høre fra lærere, der har prøvet vores materialer og har idéer, kommentarer, spørgsmål og konstruktiv kritik!

Det tekniske

Undervisningsmaterialet består af en række udpluk af samtaler. De er relativt korte og minder på overfladen om de dialoger, kursisterne er vant til at arbejde med. Der er både Powerpoint-slides, hvor man ved at trykke på knapperne på slidet kan afspille enten hele dialogen (den store knap) eller enkelte linjer (de små knapper). Til materialet hører også dokumenter, man kan udskrive og give til sine kursister.

Bemærk at samtalerne er hentet fra det frittilgængelige online-korpus på Talkbank.org. Alle navne i korpuset er anonymiserede. Det betyder, at når et navn bliver nævnt på optagelsen, høres i stedet hvid støj. Det er også tilfældet i vores undervisningsmateriale.

Fremgangsmåde og idéer til undervisningen

Situationen

Til alle samtalerne hører et lille billede af samtaleparterne. Det kan være en god indgang til samtalen at starte med at snakke om billedet, for at kursisterne kan få en forståelse af situationen. Hvilke personer er på billedet? Hvad laver de? Hvad for nogle ting kan I se på billedet? Hvad er personernes relation? Nogle af samtalerne kommer fra en mødregruppe, og det vil fx være oplagt at diskutere, hvad en mødregruppe er, og hvad man laver i en sådan.

Den første gennemspilning

Efter diskussionen plejer vi at gå videre til at afspille samtalen. Typisk får kursisterne lidt af et chok ved første gennemspilning. De kan have vanskeligt ved at høre, hvad der bliver sagt og skal i første omgang vænne sig til tempoet. Her kan man starte med at spille samtalen et par gange, og måske snakke om hvilke ord, de har fået fat i.

Man kan også snakke om stemningen i samtalen. Er samtaleparterne glade, er de alvorlige o.s.v. Nogle af samtalerne får også kursisterne til umiddelbart at grine – fx når Preben i en samtale med Thomas udbryder "OTTE?!", da han hører at Thomas har været i Thailand hele otte gange.

Linje for linje

Efter at have spillet samtalen igennem et par gange, kan man gå videre til at afspille samtalen linje for linje. Start med den første linje og spil den et par gange. Kan kursisterne gentage, hvad der bliver sagt? Gentag fx selv linjen langsomt, så kursisten bliver opmærksom på de enkelte ord.

Der opstår typisk en masse spørgsmål i løbet af disse gennemspilninger, da kursisterne møder vendinger, de ikke er vant til. Fx når Mia til mødregruppen siger sådan her:

"Ja, og så skal vi så op i sådan en grammatikprøve der."

De mange *så* er underer altid kursisterne, og det kan åbne for en fin diskussion af, hvordan Mias ytring her er en ret almindelig vending, som kursisterne derefter kan arbejde med selv at afprøve i samtale.

Samtalerne i vores undervisningsmateriale er alle skrevet i et ortografisk korrekt sprog. Dette kan åbne for, at kursisten kan blive opmærksom på forskelle mellem det talte og skrevne sprog. Når man gennemgår de enkelte linjer, kan man således også dykke ned i de enkelte ord. Er der bogstaver, vi ikke kan "høre" (fx *li* i *skal* eller *e* i *grammatikprøve*)? I arbejdet med de autentiske samtaler kan kursisten strege bogstaver over på sit eget ark og måske tilføje udtale til ordene. Der er således mulighed for at kursisten både kan blive bedre til udtale og lytteforståelse samt at forstå forholdet mellem ortografi og autentisk udtale.

Samtalefokus

Brugen af autentiske samtaler kan fungere rigtig godt, hvis man har et samtalefokus, som samtalerne kan lægge sig op ad. Det kunne fx være, hvordan man laver en fortælling på dansk – enten om noget man har lavet (fx i sin weekend) eller noget, man skal lave i fremtiden. Samtalen fra mødregruppen mellem Mia og Dorte er et eksempel på det:

*Mia: Ja, og så skal vi så op i sådan en grammatikprøve der.
Det skal vi her...*

Det skal vi så lige om...

Når vi afleverer på mandag så skal jeg så dagen efter.

Dorte: Ja.

Mia: Til den der.

*Og så øh er der så en mundtlig eksamen i midten af januar.
(1.0)*

Dorte: O[kay]

Mia: [Der så] kræver lidt mere.

Mia gør her brug af ordet *så* til at vise, at tingene i hendes fortælling sker i en bestemt rækkefølge. Samtalen kan bruges som oplæg til, at kursisterne efterfølgende skal fortælle hinanden, hvad de skal lave i weekenden. Her kan de så arbejde med at bruge *så* på samme måde som Mia gør. De fleste af samtalerne har som denne grammatiske elementer, man kan gribe fat i.

Parenteser og klammer

Normalt når vi arbejder med samtaleforskning, bruger vi en masse forskellige tegn til fx at beskrive stemmekvalitet, hastighed eller intonation. Som nævnt ovenfor har vi her valgt at gengive samtalerne i et ortografisk korrekt sprog og derfor også fjernet mange af de tegn, vi bruger i forskningsarbejdet.

Dog har vi valgt at beholde klammer til at angive, når noget i samtalen bliver sagt på samme tid. Ovenfor siger Dorte fx *kay* samtidig med, at Mia siger *Der så*.

Og så har vi valgt at beholde parenteser, der angiver pauser i tale i sekunder, for pauser er ret vigtige for, hvordan deltagerne viser forståelse i samtaler. Dortes *Okay* ovenfor kommer altså ét sekund efter afslutningen af Mias foregående ytring.